



hbo-bachelor Logistiek en Economie Hogeschool NCOI

Februari 2014

NVAO uitgebreide Toets nieuwe opleiding

Paneladvies

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	5
3	Beschrijving van de opleiding	6
3.1	Algemeen	6
3.2	Profiel instelling	6
3.3	Profiel opleiding	6
4	Opleidingsbeoordeling	8
4.1	Beoogde eindkwalificaties	8
4.2	Programma	10
4.3	Personeel	18
4.4	Voorzieningen	22
4.5	Kwaliteitszorg	25
4.6	Toetsing	27
4.7	Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	29
4.8	Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding	30
4.9	Aanbevelingen	30
5	Overzicht oordelen	31
	Bijlage 1: Samenstelling panel	32
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	34
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	36
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	37

1 Samenvattend advies

De nieuwe hbo-bachelor Logistiek en Economie (dual en deeltijd) van Hogeschool NCOI met een totale studielast van 240 ECTS, is in september 2012 van start gegaan. De opleiding richt zich met name op werkenden met een functie in het domein: duale studenten. Kandidaten zonder een geschikte werkkring komen echter eveneens in aanmerking voor de opleiding. Die doelgroep dient de deeltijdvariant te volgen met praktijkopdrachten en verplichte stage(s). Het programma is modulair opgebouwd en heeft in principe een studieduur van 4 jaar voor duale studenten en 6 jaar voor deeltijders.

De eerste fase (jaar 1) staat in het teken van de kernvakken van de opleiding; kennis en vaardigheden worden ontwikkeld en studenten beginnen met onderzoek. In fase 2 en 3 komen vervolgens aan bod: verdieping, professionele en persoonlijke ontwikkeling en specialisering via keuzevakken in diverse richtingen binnen het brede veld van logistiek en economie. In fase 4 wordt de opleiding afgesloten met de afronding van het praktijkprogramma en met de eindschrijving. Op basis van die beide onderdelen moeten studenten aantonen dat zij het hbo-niveau hebben bereikt.

Het panel is zeer positief over de invulling door en betrokkenheid van het werkveld. De leden van de werkveldcommissie zijn ervaren, gemotiveerd, hebben vanaf het begin actief bijgedragen aan de ontwikkeling van de bachelor en zullen dat ook blijven doen. Het opleidingsmanagement heeft zich nationaal en internationaal gedegen georiënteerd op het beroepsdomein, de arbeidsmarkt en het werkveld. De kenmerkende rollen, kerntaken en kernopgaven beschrijven volgens het panel goed het werkveld, de functies en het niveau van een bachelor Logistiek en Economie in de huidige tijd. De beoogde en uitgewerkte eindkwalificaties sluiten daar goed bij aan en passen qua inhoud, niveau en oriëntatie goed bij (inter)nationale kwaliteitseisen zoals de Dublin descriptoren. Het fundament van de opleiding is daarmee aanwezig en solide.

De opleiding slaagt erin de oriëntatie van het programma zodanig vorm te geven - mede door de instelling van het Onderzoeksplatform, de Academic Board en de aanstelling van lectoren (gerealiseerd voor de masteropleidingen, gepland voor de bacheloropleidingen) - dat de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk voldoende kan worden gewaarborgd.

De beoogde eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leer- en lesdoelen en beheersingsindicatoren. Het programma is consistent, vertoont samenhang en heeft een logische opbouw. Aan de praktijkopdrachten worden relatief veel studiepunten toegekend. Het panel beveelt aan om nog nadrukkelijker te expliciteren hoe de ontwikkeling in het bewaken van het kwaliteitsniveau van de werkplek en van de praktijkbegeleiders gelijke tred houdt met de almaar voortschrijdende verhoging van het niveau van de beroepspraktijk in dit domein.

Het didactisch concept van het praktijkgericht leren via het Actief Leer Principe (de ALP-methode) en het sociaalconstructivisme bieden deze groep werkende studenten volgens het panel een efficiënte en motiverende leermethodiek. De verschillende werk- en toetsvormen sluiten daar goed bij aan. Docenten geven aan dat het om een vrij strak programma gaat en dat het qua les- en contacttijd niet minder moet worden. De vormgeving van het programma kan volgens hen niet losgezien worden van de specifieke doelgroep: werkenden die ouder en zeer gedisciplineerd en gemotiveerd zijn om er het maximale uit te halen. Studenten

geven aan dat de vakken en opdrachten van het eerste jaar goed gevolgd en uitgevoerd kunnen worden en geen onoverkomelijke problemen qua niveau en aansluiting opleveren.

(Kern)docenten/ontwikkelaars en begeleiders zijn gemotiveerd en betrokken bij de opleiding. De verschillende (scholings)bijeenkomsten en didactische trainingen zorgen voor informatie, samenhang en het bijspijkeren van lichte tekortkomingen. Ze tonen aan dat de didactische en coachende kwaliteit van het personeel in het personeelsbeleid structureel aandacht krijgt. Aangezien zowel kerndocenten als werkveldcommissieleden een cruciale rol vervullen met betrekking tot inhoud, actualiteit en oriëntatie van het programma adviseert het panel tijdig zorg te dragen voor ervaren opvolgers.

Het beleid van Hogeschool NCOI is erop gericht om in 2016 80% van de docenten tenminste een mastergraad te laten bezitten (nu 76% master en 0% PhD). Studenten zijn zeer te spreken over de docenten, de kwaliteit en invulling van de modules (interactief) en de begeleiding bij de opdrachten. Tijdens contacturen wordt veel aandacht besteed aan discussie en actieve werkvormen, waardoor de kennis en ervaring van docenten en studenten optimaal kan worden benut. De door Hogeschool NCOI geboden faciliteiten en materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Het panel is grotendeels positief over de studiebegeleiding van en informatievoorziening aan studenten, maar adviseert Hogeschool NCOI de informatievoorziening op de website ten aanzien van de studieduur (3 jaar!) en de verdeling van EC's over de vier studie jaren op korte termijn aan te passen. Het e-Connectsysteem, de digitale leeromgeving van de opleiding, biedt een forumfunctie waardoor een goede informatie-uitwisseling tussen studenten en docenten en studenten onderling plaats kan vinden. Voor duale en deeltijdstudenten, die elkaar slechts een avond per week of een dag per twee weken ontmoeten, is een dergelijk platform nuttig en waardevol.

Hogeschool NCOI beschikt volgens het panel over een adequaat en werkbaar systeem van interne kwaliteitszorg, waarbij alle belanghebbenden betrokken worden. Het toetssysteem van de opleiding functioneert naar behoren; met de aanbeveling om ook het tweede en derde jaar af te sluiten met een beoordeling van de kwaliteit van de portfolio-opdrachten en de toekenning van de daarmee samenhangende EC's.

Het panel adviseert de NVAO om positief te besluiten ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding hbo-bachelor Logistiek en Economie van de Hogeschool NCOI.

Als Croho-sector adviseert het panel: Economie.

Den Haag, 25 februari 2014

Namens het panel ter beoordeling van de uitgebreide Toets nieuwe opleiding hbo-bachelor Logistiek en Economie van de Hogeschool NCOI.

R. Hendrix
(voorzitter)

H.J.M.M. Tubbing
(secretaris)

2 Werkwijze panel

De NVAO heeft een panel benoemd met volgende samenstelling:

- Voorzitter: R. Hendrix, Director Operations Benelux, Iron Mountain;

Leden:

- Th. Bonsing, lecturer Supply Chain Management, Hanzehogeschool Groningen ;
- R. Meylaers, opleidingscoördinator Bachelor Logistiek, Thomas More Kempen
- J. Schijf, student in de researchmaster Educational Sciences aan de Universiteit van Amsterdam.

Het panel werd bijgestaan door F. Mulder, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en H.J.M.M. Tubbing, Mabis, secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Op 6 november 2013 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen van het panel besproken en nadere vragen geformuleerd voor de aanvrager. Een deel van deze vragen is vervolgens naar de aanvrager gestuurd met het verzoek de antwoorden op deze vragen, evenals een aantal aanvullende bijlagen, voorafgaand aan het locatiebezoek bij het panel aan te leveren. In bijlage 3 van dit paneladvies is een overzicht opgenomen van documenten die het panel heeft ontvangen. Naar aanleiding van de aanvullende informatie heeft het panel per e-mail aanvullende vragen en opmerkingen uitgewisseld. Deze vragen zijn door de secretaris geïnventariseerd en zijn als input gebruikt voor het locatiebezoek.

Op 9 december 2013 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2. Na afloop van het locatiebezoek heeft het panel de bevindingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. De secretaris heeft op basis hiervan een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd voor commentaar. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna de definitieve tekst is vastgesteld. Uiteindelijk zijn aan de hand van de uitkomsten per standaard beargumenteerde oordelen per onderwerp en een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding gegeven. Dit heeft geresulteerd in een definitief paneladvies aan de NVAO op 21 januari 2014.

3 Beschrijving van de opleiding

3.1 Algemeen

Instelling:	Hogeschool NCOI
Opleiding:	hbo-bachelor Logistiek en Economie
Variant(en):	deeltijd, duaal
Afstudeerrichtingen:	
Locatie(s):	Almere, Amsterdam, Arnhem, Breda, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam, Utrecht, Zwolle
Studieomvang (ECTS):	240 ECTS
Sector:	Economie

3.2 Profiel instelling

Hogeschool NCOI is een rechtspersoon voor hoger onderwijs en maakt deel uit van NCOI Opleidingsgroep met meer dan 1000 praktijkgerichte opleidingen en trainingen in Nederland. Werkervaring en –praktijk staan hierbij in de deeltijd en duale hbo-opleidingen centraal (website NCOI).

De organisatie van de opleidingen wordt door verschillende afdelingen uitgevoerd en gemonitord. Het volledige proces van Hogeschool NCOI bestaat uit de volgende afdelingen (aanvraagdossier pag. 5):

- Afdeling Advies & Voorlichting: advies en voorlichting aan (potentiële) studenten
 - Afdeling Cursistenadministratie: studentenadministratie
 - Afdeling Docentenmanagement: werving & selectie en inzet en begeleiding professionals
 - Afdeling Examenbureau: organisatie en inzet professionals toetsing en examinering
 - Afdeling Locatiemanagement: organisatie leslocaties
 - Afdeling Opleidingsmanagement: inhoud van de opleidingen
 - Afdeling Planning & Organisatie: planning van alle opleidingen en examenmomenten
- Hogeschool NCOI is ISO 9001 gecertificeerd.

3.3 Profiel opleiding

De aanvraag betreft een hbo-bacheloropleiding Logistiek en Economie (dual en deeltijd van 240 ECTS) die vanaf september 2012 door Hogeschool NCOI wordt aangeboden. Studenten kunnen kiezen tussen het volgen van de opleiding in de avonduren, overdag of op zaterdag. Ook bestaat de mogelijkheid om (een deel van) de opleiding via thuisstudie te volgen. Medio 2012 is een werkveldcommissie samengesteld die het beroeps- en opleidingsprofiel heeft opgesteld (aanvraagdossier pag. 6). Op basis hiervan werden de eindkwalificaties beschreven en uitgewerkt in concrete en toetsbare beheersingsindicatoren. De praktijk/portfolioopdrachten moet de student in zijn/haar werk-en/ of stageomgeving uitvoeren.

De opleiding richt zich op kandidaten die werkzaam zijn binnen een logistieke functie of op het gebied van bedrijfsprocessen en 2 jaar werkervaring hebben (website NCOI). Instromen kan met een diploma HAVO of VWO of een volledig MBO 4-diploma. Indien men niet in het bezit is van een van deze diploma's, kan men ook instromen door deel te nemen aan de

21+ regeling van Hogeschool NCOI (aanvraagdossier pag. 21). De opleiding kan ook gevolgd worden als er geen geschikte werkomgeving is of indien men (tijdelijk) niet werkt. In die situatie kan de deeltijdvariant gevolgd worden met het toepassen van praktijkopdrachten op actuele cases en algemene praktijksituaties. Aan het einde van de opleiding volgt dan nog een stage van een halfjaar om specifieke beroepscompetenties te ontwikkelen.

De opleiding bestaat uit vier fasen van een jaar. Afhankelijk van de juiste werkervaring, de werkplek en de hoeveelheid bestede tijd kan de opleiding volgens Hogeschool NCOI binnen drie jaar afgerond worden (website NCOI, zie ook de kanttekening van het panel hierover bij de “Overwegingen” van standaard 7). In de eerste 3 fasen kunnen lessen gevolgd worden in de avond (1x per week) of overdag (op woensdag of zaterdag 1x per twee weken). Het programma is samengesteld uit modules. Daarnaast wordt gewerkt aan een portfolio (praktijkprogramma) in de vorm van praktijkopdrachten die zoveel mogelijk gekoppeld worden aan de eigen werkomgeving.

Fase 1 staat in het teken van de kernvakken van de opleiding. In fase 2 wordt een verdiepingsprogramma gevolgd op het gebied van strategische logistiek en supply chains, economie en logistiek, bedrijfsprocessen en verandermanagement. In fase 3 komen professionele vaardigheden zoals communicatie en leidinggeven of adviesvaardigheden aan bod. Vervolgens kan men zich via keuzevakken specialiseren in diverse richtingen binnen het brede veld van logistiek en economie. Fase 4 is de afstudeerfase: de afronding van het portfolio met als sluitstuk de eindschrijving en verdediging. De eindschrijving start met twee bijeenkomsten en een uitleg over de verschillende methoden en technieken van onderzoek (website NCOI).

De hbo-bachelor Logistiek en Economie is nieuw voor Hogeschool NCOI, maar wordt reeds door een aantal instellingen op verschillende plaatsen elders in Nederland gegeven.

4 Opleidingsbeoordeling

Van toepassing is het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2010, nr. 21523).

Het kader wordt gebruikt als de instelling niet beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling is gericht op zeven vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Met welk programma?
3. Met welk personeel?
4. Met welke voorzieningen?
5. Hoe wordt de kwaliteit geborgd?
6. Hoe wil de opleiding dit toetsen?
7. Zijn er voldoende financiële middelen?

Deze zeven vragen zijn vertaald in zeven onderwerpen en 16 standaarden. Over de standaarden geeft het visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: onvoldoende of voldoende. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel, ook op de tweepuntsschaal.

Bij de beoordeling worden de volgende definities gehanteerd. Deze definities hebben zowel betrekking op de scores van de standaarden als op de scores van de opleiding in totaal.

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de basiskwaliteit.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de basiskwaliteit.

Indien een opleiding niet volledig nieuw is of omgevormd wordt, worden bij de oordeelsvorming ook de gerealiseerde eindkwalificaties betrokken.

4.1 Beoogde eindkwalificaties

4.1.1 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Het domeinspecifieke referentiekader, het beroepsprofiel en het opleidingsprofiel zijn onder meer tot stand gekomen op basis van literatuuronderzoek, analyse van (inter)nationale aanbieders van deze opleiding, het geactualiseerde beroeps- en opleidingsprofiel Logistiek (2013)¹ en overleg van het kernteam en de werkveldcommissie. Als accenten worden onder

¹ Landelijk Platform Logistiek HBO (2013). Beroeps- en opleidingsprofiel Logistiek

meer genoemd: toenemende aandacht voor supply chain management en ketenregie, de internationale context, de combinatie van logistiek, economie en bedrijfskunde, commerciële en financiële aspecten, leidinggeven, samenwerken en communiceren. Het beroepsprofiel wordt als volgt beschreven (aanvraagdossier pag. 7-8 en bijlage 1 van dat dossier):

- Het verhogen van de effectiviteit (naar buiten gericht: op tijd en compleet leveren van producten en diensten).
- Het verhogen van de efficiëntie door het oplossen van bottlenecks.
- Het verbeteren van de proceskwaliteit.
- Het verhogen van de productie bij gelijke of lagere inspanning.

Het werkveld van de logisticus is zeer divers en omvat zowel profit- als non-profitorganisaties in binnen- en buitenland zoals productie- en handelsbedrijven, logistiek dienstverleners, ketenregisseurs, transport- en distributiebedrijven, (zakelijke) dienstverlening en facilitaire bedrijven. De volgende drie rollen zijn kenmerkend:

- adviseur met functies op het gebied van proces-, logistiek en supply chain management;
- coördinator met functies zoals (ICT-)verbeterprojecten, procesmanager, logistiek manager en supply chain manager;
- uitvoerder met functies zoals productieplanner, supply chain planner, materiaalbehoefteplanner en inkoper.

Teneinde in deze rollen goed te kunnen functioneren heeft de opleiding 13 kerntaken en 5 kernopgaven geformuleerd (aanvraagdossier pag. 10-12). De logisticus is aldus volgens de aanvrager: *een generalist die in staat is op tactisch niveau supply chains in en tussen organisaties af te stemmen, te plannen, te beheersen en te verbeteren, is financieel en bedrijfskundig onderlegd, ondernemend en kan mensen en organisaties verbinden om procesverbeteringen in logistieke keten(s) door te voeren en deze keten(s) op een kwalitatieve, effectieve en efficiënte wijze te laten werken.* Daarbij hanteert Hogeschool NCOI als uitgangspunt de voorwaarde van het Landelijk Platform Logistiek dat afgestudeerden van de opleiding HBO Bachelor Logistiek en Economie moeten voldoen aan de domeincompetenties voor de Bachelor of Business Administration (BBA). Op basis van deze domeincompetenties en de input van de werkvelddeskundigen zijn 10 eindkwalificaties geformuleerd en uitgewerkt (aanvraagdossier pag. 12-13 en bijlage 1 van dat dossier):

1. Systeemdenken
2. Analyseren
3. Oordeelsvorming
4. Resultaatgericht
5. Ondernemend
6. Klantgericht
7. Omgevingsbewust
8. Organisatiesensitief
9. Communiceren
10. Managen van onzekerheid, verandering en verwachtingen

De opleiding heeft de eindkwalificaties gekoppeld aan de modules en aan het praktijkprogramma. Ze worden tevens beschreven in de online leeromgeving inclusief toetsbare beheersingsindicatoren en praktijkopdrachten.

Overwegingen

Op grond van het aanvraagdossier, de extra nagestuurde informatie en de uitleg tijdens de site visit is het panel van mening dat de opleiding zich nationaal en internationaal gedegen georiënteerd heeft op het beroepsprofiel en -domein van de opleiding Logistiek en Economie. Het fundament van de opleiding is aanwezig en solide. Het werkveld - in de vorm van een ervaren en gemotiveerde werkveldcommissie - is vanaf het begin actief bij de ontwikkeling van de bachelor betrokken geweest en zal die invulling ook blijven geven. De beoogde en uitgewerkte eindkwalificaties, het beroepsprofiel en de kenmerkende rollen worden adequaat beschreven en sluiten grotendeels goed aan bij het Beroeps- en opleidingsprofiel Logistiek van het Landelijk Platform Logistiek HBO (2013).

Voorafgaand aan de site visit vroeg het panel zich af of de lat niet te hoog werd gelegd. Er wordt in het aanvraagdossier qua beroepsprofiel en domeinspecifiek referentiekader nogal de nadruk gelegd op de generalistische aspecten van het functioneren als logisticus: strategisch denken en handelen, leidinggevende kwaliteiten en managementtaken. Vertegenwoordigen die aspecten wel een realistisch bachelorniveau? Men zal na een succesvolle afronding van de studie toch zeker de eerste jaren voornamelijk op operationeel en tactisch niveau werkzaam zijn? Deze zorg van het panel kon echter voor het grootste deel door aanvullende informatie tijdens het locatiebezoek worden weggenomen. Het opleidingsmanagement benadrukte dat de generalistische aspecten wel degelijk aan bod komen in het programma, maar dat niet wordt verwacht dat studenten op bijvoorbeeld strategisch niveau moeten kunnen functioneren. Ze moeten de bestaande theorieën heel goed praktisch kunnen toepassen en invullen. Een bachelor moet goed weten 'wat' en 'hoe'. Vertegenwoordigers van het werkveld merkten op dat bewust is gekozen voor een vrij brede, generieke opleiding, waarin met name communicatieve vaardigheden, zoals overtuigen en luisteren, belangrijk zijn. Kennis en begrip hebben van het strategische niveau is belangrijk, maar men is er niet verantwoordelijk voor en hoeft het niet te bepalen. Een operationele vertaalslag kunnen maken behoort wel tot de taken van een bachelor.

Samenvattend oordeelt het panel dat de aanvrager zich goed heeft georiënteerd op het beroepsdomein, de arbeidsmarkt en het werkveld. De kenmerkende rollen, kerntaken en kernopgaven beschrijven volgens het panel goed het werkkerrein, de functies en het niveau van een bachelor Logistiek en Economie in de huidige tijd. De beoogde en uitgewerkte eindkwalificaties en de daarvan afgeleide leerdoelen en beheersingsindicatoren passen qua inhoud, niveau en oriëntatie goed binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk van Logistiek en Economie. Ze sluiten tevens goed aan bij de domeincompetenties van de Bachelor of Business Administration en internationaal geformuleerde kwaliteitseisen voor een hbo-bachelor zoals de Dublin descriptoren.

Conclusie: voldoende

4.2 Programma

4.2.1 Standaard 2

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

De eindkwalificaties van deze opleiding worden volgens het aanvraagdossier (pag. 15) jaarlijks geactualiseerd door het kernteam in overleg met de werkveldcommissie. De dagelijkse praktijk, ervaring en actualiteit kunnen tevens ingebracht worden door docenten en studenten vanuit hun eigen werkkring.

Het NCOI Onderzoeksinstituut geeft richting aan de uitvoering van het toegepaste wetenschappelijke onderzoek. De Academic Board van hoogleraren heeft hierbij een adviserende en toetsende taak. Studenten bekwamen zich gedurende de gehele opleiding in onderzoek waarvan probleemstellingen afkomstig zijn uit de eigen beroepspraktijk. Een begeleidingsprogramma met onderzoeksmethoden en –technieken biedt daarbij ondersteuning (aanvraagdossier pag. 16).

De beroepsvaardigheden en –houding worden in de modules en de werkkring aangeleerd via kennis en praktijkopdrachten en zijn gericht op het bereiken van de eindkwalificaties. Hiertoe behoren eveneens algemene vaardigheden zoals communiceren, professionaliteit, samenwerken en een positief kritische instelling. De resultaten en uitwerkingen moeten worden opgenomen in het portfolio.

De internationale context komt volgens Hogeschool NCOI voortdurend aan bod in de opdrachten, casuïstiek en literatuur. Als speerpunten worden hierbij genoemd (aanvraagdossier pag. 16):

- Effecten van globalisering op supply chains.
- Omgaan met cultuurverschillen en diversiteit.
- Europese distributielogistiek.
- Internationale ontwikkelingen op het gebied van logistiek en supply chain management.
- Engelstalige literatuur/artikelen ten behoeve van een internationale visie op het vakgebied.

Overwegingen

Voorafgaand aan de site visit had het panel enige zorg over de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk. Deze worden in het aanvraagdossier nogal in algemene zin beschreven en komen volgens het panel daardoor niet goed 'uit de verf'. Hogeschool NCOI kon de oriëntatie van het programma beter onderbouwen door het panel toegang te verlenen tot de online leeromgevingen van alle modules van de eerste fase, de portfolio met begeleiding en de studenthandleiding voor de eindschrijving. De goede richting van het programma werd tijdens de site visit tevens ondersteund door de gesprekken en de aanwezige documentatie: studieboeken, docentenhandleidingen en ontwikkelinstructies, modulewijzers, readers, instructies van (eind)opdrachten en verslagen, examenopgaven, antwoordmodellen, toetsmatrijzen, uitwerkingen examens, verbetermatrix enz. Door middel van praktijkopdrachten, cases, actuele en relevante publicaties (evidence based) kan en zal voortdurend uitwisseling en interactie plaatsvinden met de (inter)nationale beroepspraktijk en/of het toegepaste onderzoek.

Het opleidingsmanagement benadrukte tijdens het locatiebezoek dat het aspect internationalisering door docenten via cases en Engelstalige artikelen en readers wordt ingebracht. Gedurende de studie wordt de moeilijkheidsgraad ervan langzaam opgebouwd. Studenten die bij internationale bedrijven werken dragen eveneens bij doordat ze hun kennis en ervaring tijdens lessen uitwisselen. De leden van de werkveldcommissie

onderstreepten het belang van internationalisering. Studenten zijn volgens hen bij binnenkomst al vaak 'internationaal'. Hogeschool NCOI biedt wat dat betreft ook alle vrijheid voor werkbezoeken bij bedrijven, hetgeen met name nuttig is voor studenten die werken bij kleinere/lokale organisaties.

Tijdens de site visit werd tevens duidelijker welke ondersteunende rol het Onderzoeksplatform en de Academic Board spelen ten aanzien van het programma. De aanstelling van lectoren met een internationaal netwerk - en de specifieke koppeling van die lectoren aan kerndocenten - zal kunnen zorgen voor verdere invulling en borging. Aanstelling van lectoren is al gerealiseerd voor de masteropleidingen en is gepland voor de bacheloropleidingen. Het panel heeft wat dat betreft eveneens veel waardering voor de ervaring en expertise van de werkveldcommissie. De leden gaven aan dat (inter)nationale trends en ontwikkelingen goed in de gaten worden gehouden. Indien deze nuttig of noodzakelijk zijn voor het programma worden ze besproken met het opleidingsmanagement. Gezien het belang van de werkveldcommissie voor de actualiteit en oriëntatie van het programma adviseert het panel tijdig zorg te dragen voor ervaren opvolgers.

Samenvattend is het panel van mening, op grond van de uitgebreide informatie en de gesprekken met het management, (kern)docenten/ontwikkelaars en de vertegenwoordigers van het werkveld, dat de opleiding er in slaagt de oriëntatie van het programma zodanig vorm te geven, dat ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk kan worden gewaarborgd.

Conclusie: voldoende

4.2.2 Standaard 3

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Van de beoogde eindkwalificaties zijn leerdoelen en beheersingsindicatoren (zichtbaar, beoordeelbaar gedrag) per module afgeleid (aanvraagdossier pag. 17, 49-53 en bijlage 3 van dat dossier). De algemene leerdoelen worden op hun beurt weer onderverdeeld in aparte lesdoelen. In een matrix (pag. 56) wordt een schematisch overzicht gegeven van de relatie tussen de eindkwalificaties en het opleidingsprogramma. De modules mogen per fase in willekeurige volgorde doorlopen worden, maar de samenhang tussen de modules onderling wordt per fase door de eindopdracht gerealiseerd. Per fase is inhoudelijk sprake van een opklimmende complexiteit, waarbij van de student ook geleidelijk meer eigen kennis en vaardigheden wordt verwacht.

Overwegingen

Op grond van de documentatie en de gesprekken is het panel van mening dat het programma inhoudelijk consistent is en een logische opbouw vertoont. De theoretische modules met de daarin verwerkte praktijkopdrachten van het eerste jaar vormen een goede basis voor de daaropvolgende fasen. De complexiteit en zelfstandigheid nemen tijdens de bachelor geleidelijk toe. De samenhang wordt bevorderd en geborgd door de portfolio-opdrachten en de reflecties daarop, de stages (bij deeltijdstudenten) en de eindopdrachten van elk studiejaar. Studenten moeten in de eindopdrachten aantonen dat ze de theorie en praktijk van het studiejaar voldoende beheersen voordat ze tot de volgende fase worden

toegelaten. In het vierde jaar moeten alle kennis, inzicht, vaardigheden en attitude voldoende gedemonstreerd worden en 'bij elkaar komen' door het toegepaste onderzoek van de afstudeeropdracht en de verdediging daarvan.

De inhoud van het programma maakt duidelijk dat er relatief veel studiepunten aan de praktijkopdrachten worden toegekend (portfolio: 54 EC). Daarmee krijgt dit onderdeel van de opleiding een zware invulling (zie ook de aanbeveling bij de *Overwegingen* van standaard 15 om de EC's per fase/leerjaar toe te kennen i.p.v. aan het eind van de studie). Het panel vroeg zich in dit verband af hoe de kwaliteit van de werkplek wordt beoordeeld en welke eisen daarvoor gelden. Tijdens de site visit kon hierover meer duidelijkheid worden verkregen door de gesprekken met het management, docenten, de portfoliobegeleider en de studieadviseur. Benadrukt werd dat vooraf en tijdens de studie zorgvuldig aan de hand van criteria en richtlijnen wordt beoordeeld of de werkplek en de praktijkbegeleiding voldoende mogelijkheden bieden voor de duale variant van de opleiding. Indien 'te smal' moet de deeltijdopleiding met verplichte stage(s) gevolgd worden. Uitwisseling en bij elkaars werkplek kijken van studenten komen ook voor. De praktijk- en portfolio-opdrachten sluiten altijd aan bij de werkplek. Studenten moeten daarvan verslag doen via presentaties/discussies en/of via de digitale leeromgeving. Ze worden daarin ondersteund door docenten portfoliobegeleider en praktijkbegeleider. . Indien de aangeboden lesstof toch niet voldoende de leerdoelen dreigt te dekken wordt door de docent tijdens de module al aan de bel getrokken. In samenwerking met de ontwikkelaar en opleidingsmanager wordt het programma direct aangepast, bijvoorbeeld door de online leeromgeving te wijzigen of over te gaan op een ander studieboek.

Borging van de werkplek vindt onder meer plaats doordat de werkgever zich via een drieluikcontract – werkgever/student/docent - verplicht de student adequaat te faciliteren en begeleiden. De portfoliobegeleider houdt een strikte 'vinger aan de pols' door middel van regelmatige werkplekbezoeken, gesprekken met studenten en praktijkbegeleiders en de online leeromgeving. Indien de kwaliteit van de werksituatie onverhoopt tijdens de studie tekortschiet, moeten de resterende opdrachten op andere (stage)plekken worden uitgevoerd. Zowel de portfoliobegeleider als de praktijkbegeleider worden zorgvuldig geselecteerd en moeten qua niveau en achtergrond aan kwaliteitscriteria voldoen. Het panel wil hierbij evenwel opmerken dat het werkveld aangeeft dat de huidige logisticus een hoger niveau moet hebben vergeleken met vroeger. Men moet het werkterrein kunnen overzien en op tactisch en operationeel niveau kunnen functioneren. Strategische ontwikkelingen moeten daarbij begrepen worden en indien nodig vertaald en geïmplementeerd naar en op de werkvloer. Dit betekent echter eveneens dat het niveau van de praktijkbegeleiders van studenten voldoende hoog moet zijn om daaraan te kunnen voldoen. Het panel beveelt dan ook aan om nog nadrukkelijker te expliciteren hoe de ontwikkeling in het bewaken van het kwaliteitsniveau van de werkplek en van de praktijkbegeleiders gelijke tred houdt met de almaar voortschrijdende verhoging van het niveau van de beroepspraktijk in dit domein.

Met betrekking tot de verbredende of verdiepende minor die Hogeschool NCOI aanbiedt wordt uitgelegd dat de student daarmee ten dele de opleiding op maat kan maken en aanpassen aan de context waarbinnen hij werkzaam is. De minor moet redelijkerwijs een aanvulling zijn voor het beroep.

Het panel is mede door de extra informatie en de zorgvuldige uitleg tijdens de site visit overtuigd dat de beoogde eindkwalificaties adequaat vertaald zijn in leer- en lesdoelen en

beheersingsindicatoren. De inhoud van het programma van deze hbo-bachelor Logistiek en Economie stelt studenten voldoende in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Conclusie: voldoende

4.2.3 Standaard 4

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Hogeschool NCOI gaat met betrekking tot de beroepsgerichte ontwikkeling en het leertheoretisch kader uit van het sociaal constructivisme aangevuld met kenmerken van het cognitivisme. Deze mix wordt vertaald in een vorm van action learning, het Actief Leer Principe (ALP) genoemd. Deze opleidingsfilosofie past volgens de aanvrager bij de kenmerken van studenten: volwassenen met werk- en levenservaring (aanvraagdossier pag. 19). De modules richten zich hierbij met name op de cognitieve randvoorwaarden voor gedrag: kennis, vaardigheden, houding, socialisatie/ervaring en overtuigingen. Het opdracht gestuurde leren op de werkplek richt zich vooral op het toetsbare gedrag.

Er worden drie leeromgevingen onderscheiden die onderling verbonden zijn:

- De bijeenkomsten: met de nadruk op de cognitieve ontwikkeling (de docent leidt vooral);
- De werkomgeving en/of stage: de student werkt aan beroepsrelevant gedrag. (de student leidt vooral);
- De elektronische leeromgeving (e-Connect): de student discussieert met medestudenten over thema's in de vorm van digitale groepsopdrachten.

De werkveldcommissie adviseert de opleiding over actuele trends en ontwikkelingen in het beroepenveld zodat die opgenomen kunnen worden in het curriculum, binnen de grenzen bepaald door de visie op het onderwijs.

Overwegingen

Het panel is van mening dat het didactische concept van het praktijkgericht leren via de ALP-methode en het sociaalconstructivisme deze groep werkende studenten een efficiënte en motiverende leermethodiek biedt. Er is duidelijk over nagedacht. De gesprekken tijdens de site visit en de informatie vooraf laten zien dat de diverse werkvormen goed aansluiten bij het didactisch concept; dit wordt door docenten en ontwikkelaars daadwerkelijk gedragen. Er is sprake van een toenemende complexiteit binnen de opeenvolgende fasen van het programma met aandacht en ruimte voor de cognitieve aspecten van het beroep en de diverse beroepsrollen en –functies die vervuld moeten worden. Teneinde deze beroepselementen recht te doen worden in samenhang met elkaar verschillende werk- en toetsvormen ingezet: uitwisseling van ervaringen, discussies en reflecties, audio- en video-opnames, rollenspelen, portfolio- en praktijkopdrachten, cases, mondelinge en schriftelijke examens, module- en eindopdrachten.

Op een vraag van het panel of het programma qua les- en contacttijd haalbaar is, gaven de docenten als antwoord dat het “redelijk strak aan is” en dat het niet minder moet worden. Het komt meermalen voor dat men na afloop van de lessen nog een tijd door discussieert. E-Connect biedt daarnaast extra mogelijkheden en ruimte voor uitwisseling en contact. De vormgeving van het programma kan ook niet losgezien worden van de specifieke doelgroep werkenden van deze bachelor Logistiek en Economie, die veelal ouder en zeer

gedisciplineerd en gemotiveerd zijn om het maximale er uit te halen. Studenten beaamden dit tijdens het locatiebezoek door aan te geven dat onderwijstype en programma goed aansloten bij hun werk- en/of privésituatie.

Met betrekking tot de modulaire opbouw raden docenten en ontwikkelaars aan om modules in de aangeboden volgorde te doorlopen. Men mag hiervan binnen een fase afwijken, maar uiteindelijk dienen alle modules positief afgerond te worden. Studeren op verschillende avonden, zaterdagen en locaties, de mogelijkheid van eigen tempo, het inhalen van modules en gedeeltelijke e-learning dragen eveneens bij tot een flexibel programma. Studenten waarderen deze flexibiliteit die het mogelijk maakt de opleiding effectief te volgen en zo nodig lessen in te halen. De bijeenkomsten en lessen van docenten worden zeer gewaardeerd door studenten vanwege uitwisselingsmogelijkheden, begeleiding en motivatie. In principe is er geen aanwezigheidsplicht, maar studenten geven aan dat de bijeenkomsten - als het maar enigszins kan - gevolgd worden en bijdragen tot het succes van de opleiding.

De e-learning variant baarde op basis van de informatie in het aanvraagdossier aanvankelijk enige zorg, omdat belangrijk geachte uitwisselingen en contacten tussen studenten en docenten daarmee niet of slechts 'op afstand' kunnen plaatsvinden. Door de extra informatie vooraf en de gesprekken tijdens de site visit kreeg het panel van dit aspect van het programma een beter beeld. Benadrukt werd dat er drie onderling verbonden leeromgevingen zijn: de bijeenkomsten, werkomgeving en/of stage en de elektronische leeromgeving. Hogeschool NCOI geeft aan dat er een sterke voorkeur is voor klassikaal onderwijs en dat e-learning strikt wordt begeleid. Het wordt alleen aangeboden in de kennisgerichte modules aan studenten die anders dat gedeelte van het reguliere onderwijs niet zouden kunnen volgen.

Conclusie: voldoende

4.2.4 Standaard 5

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Als toelatingseisen gelden voor deze bachelor een vooropleiding van minimaal HAVO, VWO of MBO niveau 4. Indien men niet beschikt over dit niveau kan een 21+ toets aangevraagd worden. Als men in aanmerking wil komen voor een vrijstelling kan daartoe bij de examencommissie een verzoek worden ingediend. De toelatingscommissie beoordeelt aan de hand van vooraf opgestelde criteria en het toelatingsdossier of de werkomgeving en begeleiding geschikt zijn. De portfoliobegeleider onderzoekt eventueel de kwaliteit ter plekke (aanvraagdossier pag. 20-21 en bijlage 4 van dat dossier).

Overwegingen

Op basis van de bestudeerde documentatie en de gevoerde gesprekken is het panel van mening dat er sprake is van een goede selectieprocedure waarbij de dossiers en 'bagage' van kandidaten zorgvuldig worden gecheckt. Er wordt tevens nauwkeurig gecontroleerd of de werk- en/of stageplek en de praktijkbegeleiding kwalitatief voldoende kunnen bieden om de bachelor Logistiek en Economie voor de duale of deeltijdstudent mogelijk te maken. Bij twijfel is er overleg met de opleidingsmanager.

Tijdens de site visit heeft het panel vragen gesteld over de aansluiting van de opleiding bij vooropleiding en werksituatie. De studenten gaven aan dat vakken en opdrachten van het eerste jaar goed gevolgd en uitgevoerd kunnen worden en geen onoverkomelijke problemen qua niveau en aansluiting opleveren. Vrijstellingen kunnen worden verleend indien men bijvoorbeeld eerder losse modules met succes heeft gevolgd en afgerond. De toelatingscriteria zijn streng te noemen. Indien de werkplek niet volledig voldoet dient men een aanvullende verklaring te overleggen, waaruit blijkt dat bij één of meerdere bedrijven noodzakelijke opdrachten met voldoende kwaliteit uitgevoerd kunnen worden. Het panel heeft wat die tijdelijke 'detachering' betreft niet goed kunnen vaststellen waar de opleiding precies de grens legt tussen duaal en deeltijd.

Het management en de docenten benadrukten de zelfstandigheid, gemotiveerdheid en enorme toewijding van deze doelgroep werkende en wat oudere studenten. De studenten zijn daarbij qua leeftijd nogal gevarieerd. De 'twintigers' zijn heel gretig en pakken snel theorie en ritme op; de veertigers starten langzamer op, maar brengen een berg aan ervaring met zich mee. Het groepsproces is heel dynamisch, men helpt elkaar en er is voortdurend sprake van 'kruisbestuiving'. Docenten beïnvloeden en stimuleren dat. Het instroomniveau is volgens hen in principe voldoende om de lessen te volgen, maar men kan indien gewenst eventueel extra ondersteunende modules 'inkopen', bijvoorbeeld op het gebied van statistiek of bedrijfseconomie. Een voordeel is de mogelijkheid om binnen het NCOI-systeem de opleiding tijdelijk te pauzeren. Kandidaten die niet voldoen aan de minimale vooropleidingseisen of die onvoldoende scoren op de 21+ toets worden niet tot de bachelor toegelaten.

Samenvattend is het panel van mening dat het programma qua vorm en inhoud voldoende aansluit bij de kwalificaties van de instromende studenten en dat de gehanteerde toelatingseisen zorgvuldig en realistisch zijn.

Conclusie: voldoende

4.2.5 Standaard 6

Het programma is studeerbaar.

Bevindingen

De studielast kan per student verschillen, maar uitgegaan wordt van een nominale studieduur van vier jaar voor de duale opleiding en zes jaar voor de deeltijddopleiding. De studielast wordt hierbij volgens het aanvraagdossier evenwichtig verdeeld over het jaar en over de totale opleiding. Indien nodig kan de student het studietempo aanpassen en uitstel van opdrachten aanvragen. Er worden drie examenmogelijkheden per module geboden met een tussenpoos van zes maanden. Indien men hiervoor niet slaagt moet de module opnieuw gevolgd worden. Studenten met een functiebeperking worden extra faciliteiten geboden (aanvraagdossier pag. 20-21).

Hogeschool NCOI geeft aan dat er een goede communicatie is tussen studenten onderling en studenten en docenten. Bij een eventuele vertraging of achterstand wordt snel door de begeleidende docent of studieadviseur contact opgenomen en een voortgangsgesprek gehouden met een mogelijk hersteltraject.

Naast de vaste bijeenkomsten is er contact mogelijk tussen studenten en docenten via de online leeromgeving in de vorm van vraag en antwoord en discussies/opdrachten. Het

inplannen van de zelfstudie-uren en de uitvoering van de opdrachten in de eigen werkring blijven de verantwoordelijkheid van de student.

De studeerbaarheid en studiebelasting worden gecontroleerd door middel van evaluaties en kunnen leiden tot bijstelling van het programma. Via e-Connect is er zicht op behaalde resultaten en studievoortgang. De student wordt gedurende de opleiding ondersteund en begeleid door de studieadviseur, de docent(en), de praktijkbegeleider en door de portfoliobegeleider.

Overwegingen

Het panel heeft waardering voor de evenwichtige verdeling van de studielast van 240 ECTS over de 4-6 jaar die een gemiddelde duale of deeltijdstudent nodig heeft om de opleiding met succes te kunnen voltooien. Een goede spreiding van de studielast lijkt belangrijk voor deze oudere doelgroep met veelal een baan en gezin. De studenten waarmee het panel sprak, gaven aan dat het “zeker niet niks is” en dat de lesstof “goed moet worden voorbereid en bijgehouden”, maar dat de opleiding tevens aan de verwachtingen voldoet. Het opleidingsmanagement benadrukte eveneens dat de studie geen cadeautje is, dat men naast het gewone werk een studiebelasting van 15 tot 20 uur per week heeft en dat het sociale leven daardoor op een laag pitje staat. In 2014 wil NCOI starten met het daadwerkelijk meten van de studiebelasting. In principe is er geen aanwezigheidsplicht, maar bij deze groep volwassenen levert dat geen problemen op. Men komt en is zeer gemotiveerd. Docenten zijn streng en men stelt als norm dat studenten zich van te voren afmelden en opdrachten moeten verplicht ingeleverd worden.

De opdrachten kunnen worden gekoppeld aan werkzaamheden binnen het bedrijf, waardoor er sprake is van een win-win situatie. Voordeel is ook dat de studie door haar modulaire opbouw flexibel is, zodat het mogelijk is om gemiste lessen (of hele modules) op een ander tijdstip of andere locatie in te halen. De begeleiding wordt door de studenten als zorgvuldig ervaren. De informatie op e-Connect is goed bruikbaar en wordt ruim van te voren aangeboden. Docenten/begeleiders gaven tijdens de site visit aan dat bij stagnatie snel door hen telefonisch contact wordt opgenomen met de student om te informeren naar achterliggende oorzaken en getracht wordt een oplossing te vinden.

De bijeenkomsten en ondersteuning door docenten, portfoliobegeleider en studieadviseur worden door de studenten zeer gewaardeerd en dragen bij aan de studeerbaarheid van het programma. Hetzelfde geldt voor de contacten met medestudenten tijdens de lessen, via e-Connect en email.

Samenvattend is het panel van mening dat de opleiding er in slaagt het beoogde programma voldoende studeerbaar te maken doordat factoren die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk zijn weggenomen. Studenten met een functiebeperking worden qua studeerbaarheid extra faciliteiten geboden.

Conclusie: voldoende

4.2.6 Standaard 7

De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

De hbo bachelor Logistiek en Economie omvat 240 EC, waarbij 1 EC staat voor 28 studiebelastinguren. De propedeutische fase van de opleiding bestaat uit 60 EC en de hoofdfase uit 180 EC. Inhoudelijk is de duale variant gelijk aan de deeltijdvariant. De geprogrammeerde studieduur is voor duale studenten 4 jaar en voor deeltijdstudenten 6 jaar (aanvraagdossier pag. 21-22 en bijlage 2 van dat dossier).

Voor de duale student geldt een studiebelasting van 15-20 uur per week, naast een bij de opleiding passende baan van minimaal 20 uur per week. Uitgaande van minimaal 48 weken onderwijs per jaar wordt hiermee de studielast van 1.680 uur (60 EC) per jaar gerealiseerd. De deeltijdstudent studeert eveneens 15-20 uur per week, minimaal 48 weken per jaar, en loopt een stage van minimaal 840 uur. Teneinde de stagemogelijkheden van deeltijdstudenten te faciliteren heeft NCOI een eigen stagebureau opgezet. Met ingang van het 2014 zal de daadwerkelijke studielast direct na elke module worden gemeten.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding voldoet aan formele eisen met betrekking tot de omvang van het curriculum: hbo-bachelor van minimaal 240 ECTS. Tijdens de site visit werd aangegeven dat het geen probleem is als studenten langer dan 4-6 jaar over de studie doen. Het panel wil hierbij echter de volgende kanttekening plaatsen. De website vermeldt dat de opleiding in 3 jaar afgerond kan worden. Dat lijkt onrealistisch gezien het feit dat het vierde jaar nog altijd 60 EC telt en men zich met name richt op werkenden met een mogelijk drukke baan en wellicht een gezin. Er wordt tevens een verschil geconstateerd tussen de verdeling van de EC's over de vier studie jaren: op de website 70-70-60-52 en in het aanvraagdossier 60-60-60-60. Dit verschil betreft niet alleen de fasering, maar ook het totaal: $70+70+60+52 = 252$ ofwel meer dan 240. Het panel is van mening dat de voorlichting en informatievoorziening op die punten verbeterd dient te worden. Met name de website moet door Hogeschool NCOI op korte termijn aangepast worden. Dit mag niet, zoals het management tijdens de site visit opperde, uitgesteld worden tot april 2014.

Het panel vroeg zich nog af hoe de 20 uur studietijd op de werkplek precies ingevuld werd. Het opleidingsmanagement merkte daarover op dat tijd en aandacht wordt besteed aan het voorbereiden van lessen, aan de praktijkopdrachten en aan het in praktijk brengen van het geleerde in de eigen beroepssituatie. Een en ander loopt vanzelfsprekend in elkaar over. In elke les wordt teruggegrepen op de opdrachten van de vorige bijeenkomst.

Conclusie: voldoende

4.3 Personeel

4.3.1 Standaard 8

De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

Bevindingen

Hogeschool NCOI werkt met medewerkers in dienstverband voor de logistiek en administratie, de ontwikkeling van onderwijs en examinering en de kwaliteitsbewaking. Ook de opleidingsmanager is in dienst. Voor de uitvoering van het onderwijs en examinering wordt verder uitsluitend gebruik gemaakt van freelancers werkzaam in de beroepspraktijk.

Vastgelegde rolbeschrijvingen (profielen) maken een meetbaar, beheersbaar en flexibel systeem mogelijk van werving, selectie en kwaliteitsborging. Een beginnende freelancer start met een rol-specifiek begeleidingsproject dat wordt afgesloten met een voortgangsgesprek met een HR-consultant van de afdeling Docentenmanagement. Na het eerste jaar vindt zo'n gesprek iedere twee jaar plaats. Op basis hiervan kunnen individuele scholingsprojecten worden ingezet (aanvraagdossier pag. 25).

Iedere docent wordt door de studenten tweemaal beoordeeld tijdens een module. Een hoge score levert een hoge plaats op in het ratingsysteem van Hogeschool NCOI: hoe hoger de persoonlijke rating, des te vaker kan een docent ingezet worden. De afdeling Docentenmanagement voert periodiek lesbezoeken uit teneinde de inhoudelijke en didactische kwaliteiten van en met de docent te kunnen evalueren.

Voor alle freelance professionals worden jaarlijks diverse (scholings)bijeenkomsten georganiseerd:

- startbijeenkomsten aan het begin van het studiejaar met (kern)docenten;
- vakgroepoverleg;
- kalibreersessies met beoordelaars;
- verschillende (didactische) trainingen;
- bijeenkomst met workshops en een informeel samenzijn.

Door de startbijeenkomsten wordt de betrokkenheid van docenten vergroot en is iedere docent goed geïnformeerd over de inhoud en samenhang van de verschillende onderdelen van het programma (aanvraagdossier pag. 26).

Overwegingen

Het panel heeft waardering voor het zorgvuldige selectiebeleid dat Hogeschool NCOI hanteert bij de aanstelling van de freelance docenten voor de bachelor Logistiek en Economie. In dit beleid wordt met name veel belang gehecht aan relevante praktijkgerichtheid en een worteling in het beroepsdomein. De gesprekken met het faculteitsbestuur, het opleidingsmanagement, (kern)docenten/ontwikkelaars, portfoliobegeleider, studieadviseur en de door het panel bestudeerde CV's van de docenten die de opleiding gaan verzorgen ondersteunen deze visie. De enige zorg die het panel heeft ten aanzien van het personeelsbeleid betreft de continuïteit. De bachelor is zeer gebaat bij de aanwezige ervaring en kwaliteit van de huidige kerndocenten. Onduidelijk is echter wat het beleid is ten aanzien van eventuele tijdige vervanging van deze belangrijke 'steunpilaren' van de opleiding. Het panel raadt dan ook aan om het aspect 'opvolging' van het personeelsbeleid serieus aandacht te geven en beter te borgen.

Tijdens de site visit werd benadrukt dat van elke nieuwe docent vooraf wordt beoordeeld welke kwaliteiten aanwezig zijn. Aan de hand van dat profiel wordt vervolgens bepaald hoe en wanneer men ingezet zal worden en of de mogelijkheid bestaat van doorgroei naar complexere functies. Ze worden daarna niet 'losgelaten', maar worden in de proefperiode en daarna begeleid en voortdurend op verschillende momenten geëvalueerd, zowel door studenten als door ervaren 'docentcoördinatoren (lesbezoeken)'. Deze beoordelingen, die onder meer tijdens en na elke module plaatsvinden, zorgen voor een goede vinger aan de pols en een continue monitoring van het onderwijspersoneel. Het beleid van Hogeschool NCOI is er op gericht om in 2016 80% van de docenten een mastergraad te laten bezitten (nu 76% master en 0% PhD). Docenten gaven tijdens het locatiebezoek aan een goed contact met het opleidingsmanagement te hebben. Er is grote betrokkenheid en een snelle

feedback. Kalibreersessies en vakgroepoverleggen zorgen eveneens voor een goede samenhang en overlegcultuur.

De verschillende (scholings)bijeenkomsten en didactische trainingen zorgen voor informatie en samenhang en het bijspijkeren van eventuele lichte tekortkomingen. Ze tonen aan dat de didactische en coachende kwaliteit van het personeel in het personeelsbeleid structureel aandacht krijgt. Het opleidingsmanagement benadrukte hierover dat bij disfunctioneren en/of serieuze klachten van studenten niet geaarzeld wordt om de desbetreffende docent te vervangen en de relatie per direct te beëindigen. Positief is eveneens, dat het beleid erop gericht is kerndocenten aan te stellen met tenminste een masterniveau en onderwijs- en onderzoekservaring. Ze worden ondersteund door een kwaliteitsmanager, het Onderzoeksplatform en de Academic Board. NCOI wil op termijn een lector aanstellen.

Conclusie: voldoende

4.3.2 Standaard 9

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Het kernteam van de opleiding is samengesteld uit een opleidingsmanager, (kern)docent(en) en ontwikkelaars (aanvraagdossier pag. 26 en bijlage 7 van dat dossier). Het team wordt ondersteund door een kwaliteitsmanager en door een lector en/of lid van de Academic Board. Kerndocenten zijn opgeleid op masterniveau, hebben ervaring in het vakgebied, het verzorgen van onderwijs en het uitvoeren van onderzoek.

De docenten van de opleiding zijn werkzaam in het vakgebied waardoor aspecten van de beroepspraktijk ingebracht kunnen worden in de lessen en de discussies van de online leeromgeving. Relevante veranderingen in de beroepspraktijk worden tijdens vakgroepoverleggen met elkaar besproken. Docenten worden geselecteerd op basis van het profiel voor de rol die ze (gaan) vervullen. Binnen deze opleiding heeft 76% een masterniveau en 0% een PhD (aanvraagdossier pag. 91). Hogeschool NCOI biedt indien nodig bijscholing op het gebied van didactische vaardigheden aan. De kwaliteit van de lessen wordt geborgd via studentevaluaties en lesbezoeken door de docentcoördinator.

De praktijk-, portfolio- en afstudeerbegeleider van de student worden allen door Hogeschool NCOI vooraf beoordeeld op hun beroepsmatige, vakinhoudelijke, didactische en organisatorische capaciteiten. De portfoliobegeleider richt zich hierbij meer op het begeleiden van het leerproces, de afstudeerbegeleider op het afstudeerproces inclusief onderzoek (aanvraagdossier pag. 27).

Overwegingen

Het panel heeft de CV's en de aangeleverde documentatie met betrekking tot het personeel zorgvuldig bestudeerd en is van mening dat Hogeschool NCOI met dit team in staat moet zijn het programma van de bachelor Logistiek en Economie met voldoende kwaliteit te realiseren. De gesprekken tijdens de site visit maken duidelijk dat de (kern)docenten/ontwikkelaars en begeleiders enthousiast en gemotiveerd zijn, betrokken bij de opleiding en vakinhoudelijk deskundig. Ze zijn kritisch en hebben de goede instelling om de opleiding voortdurend te verbeteren en op een hoger niveau te brengen. De structureel

ingebouwde mogelijkheid voor training en scholing zal een bijdrage kunnen leveren aan de onderwijskwaliteit van het personeel.

Het panel is tevens te spreken over het zorgvuldige selectieproces en het kwaliteitszorgsysteem met betrekking tot het docentencorps. Uit de documentatie en de gesprekken met het management blijkt dat Hogeschool NCOI in zijn selectiebeleid strikte eisen stelt aan docenten ten aanzien van didactiek, opleiding en werkervaring. Docenten moeten blijk geven van hun onderwijsdeskundigheid door middel van een proefles en worden na aanstelling steekproefsgewijs bezocht om na te gaan of de werkwijze en het onderwijsconcept passen binnen de visie van de hogeschool. Studenten beoordelen via evaluaties tussentijds en aan het eind van elke module de inhoudelijke en begeleidende rol van de docent. Naast studentevaluaties vinden tevens regelmatig voortgangsgesprekken met de docentcoördinator en vakgroepoverleggen onder leiding van de kerndocent(en) en de opleidingsmanager plaats. Op die momenten komt het functioneren als docent, corrector, ontwikkelaar, portfolio- of praktijkbegeleider uitgebreid aan bod. De blijvende monitoring en coaching van docenten tijdens hun onderwijsloopbaan bij Hogeschool NCOI zal volgens het panel bijdragen aan het niveau van de opleiding. Evaluatiecijfers geven aan dat docenten van Hogeschool NCOI gemiddeld hoog scoren (> 8 op een tienpuntsschaal).

Het panel waardeert het feit dat Hogeschool NCOI voor deze bachelor Logistiek en Economie er praktisch in geslaagd is om 80% van het docentencorps een mastergraad te laten bezitten. Slechts een klein tekort aan hoger opgeleid personeel met competenties in het onderzoeksdomein resteert. Voor de beoordeling van de eindschrijving en het portfolio geldt reeds de NCOI-eis dat examinatoren een mastergraad moeten hebben.

Studenten oordelen positief over de docenten, de kwaliteit en invulling van de modules – interactief, met up to date voorbeelden - en de begeleiding bij de opdrachten. Ze benadrukten dat docenten functioneren als leraar en coach binnen hun eigen module. Er is geen directe bemoeienis, in de vorm van bezoeken, met de werkplek. Die coaching en controle wordt door de portfolio-begeleider ingevuld. Ze vonden het belangrijk en waardevol dat docenten op hun vakgebied werkzaam zijn, zodat praktijkvoorbeelden echt gaan leven. De link met de beroepspraktijk wordt verder versterkt door de inbreng van studenten zelf, praktijkcasussen in samenwerking met het werkveld en de verschillende praktijk-, portfolio- en afstudeeropdrachten.

Samenvattend is het panel van mening dat Hogeschool NCOI er in is geslaagd een volwaardig team te realiseren. De opleiding zal ten aanzien van de master- en hoger opgeleide docenten nog een kleine inhaalslag moeten maken, maar gezien het zorgvuldig gevoerde beleid heeft het panel alle vertrouwen dat het management van Hogeschool NCOI daarin binnen afzienbare tijd en op goede wijze zal slagen.

Conclusie: voldoende

4.3.3 Standaard 10

De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De omvang van het personeel wordt door Hogeschool NCOI ingeschat op basis van het verwachte aantal studenten op een bepaalde locatie en startmoment. Indien een groep te groot of te klein is kan eventueel uitgeweken worden naar een andere locatie (of ander

startmoment). Ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijsproces wordt onder meer als uitgangspunt gehanteerd dat een module uit minimaal 8 en maximaal 20 studenten bestaat (aanvraagdossier pag.27).

De werkzaamheden die de freelance professionals kunnen verrichten voor het ontwikkelen, verzorgen en beoordelen van onderwijs en onderzoek zijn ondergebracht in rollen waarvoor specifieke profielen zijn opgesteld. De freelancers worden ingezet in de rol en de hoeveelheid uren die daarvoor staan.

Aangegeven wordt dat de student-docentratio een inschatting is. De kengetallen zullen systematisch berekend kunnen worden na uitbreiding van het ERP-systeem Olympus.

Overwegingen

Tijdens de site visit werd benadrukt dat freelancers worden ingezet in de rol die aansluit bij hun ervaring en competenties. Docenten dienen bij sollicitatie tevens een proefles te geven. De vergoeding is gebaseerd op het aantal uren waar een bepaalde rol voor staat. Er wordt een 'forecast' gemaakt, een voorspelling/aanname waarop docenten en locaties ingepland worden. Minimaal acht studenten zijn nodig om een module te starten op een bepaalde locatie en avond/dag. Bij minder worden studenten 'overgeplaatst' naar andere groepen die wel doorgang vinden. De ervaring van Hogeschool NCOI leert dat na een succesvolle accreditatie de instroom van studenten aanzienlijk kan toenemen. De forecast houdt dan rekening met zowel een avond- als dagonderwijsvariant en meerdere locaties (Utrecht, Amsterdam, en Rotterdam). De studenten die het panel sprak merkten op, dat uitval van lessen praktisch niet voorkomt en dat docenten en begeleiders via email of de online leeromgeving goed bereikbaar zijn.

Het panel is van mening dat Hogeschool NCOI met de organisatie en bemensing van de bachelor Logistiek en Economie voldoende capaciteit heeft vrijgemaakt om de opleiding te kunnen starten en continueren. Het gaat telkens om een kleine en selectieve groep studenten, die weliswaar een behoorlijk zwaar programma moeten volgen, maar ook zorgvuldig en intensief les krijgen en worden begeleid. De globale docent/student ratio in de lessen van 1 : 8-20 is daarbij goed te noemen. Tijdens de praktijk- en portfoliobegeleiding is sprake van persoonlijke begeleiding (1 : 1).

Conclusie: voldoende

4.4 Voorzieningen

4.4.1 Standaard 11

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De medewerkers van de NCOI opleidingsgroep zijn gehuisvest in het hoofdkantoor te Hilversum. Hogeschool NCOI heeft eigen leslocaties in Utrecht, Amsterdam en Rotterdam en maakt ook gebruik van vergelijkbare externe locaties. Alle les- en examenlocaties zijn goed bereikbaar en toegankelijk voor studenten met een lichamelijke beperking.

Studenten worden geïnformeerd over de opleiding via de website van NCOI, brochures met modulebeschrijvingen en de online leer- en informatieomgeving e-Connect. Het

softwareprogramma Olympus doet hierbij dienst als administratie- en planningssysteem voor alle opleidingen en trainingen. Studenten kunnen software voordelig bij Surfspot aanschaffen en alle verplichte literatuur wordt uiterlijk twee weken voorafgaand aan de start van de module beschikbaar gesteld. Het abonnement bij de Koninklijke Bibliotheek of een (universiteits)bibliotheek wordt door NCOI vergoed, zodat literatuur, artikelen en andere nuttige informatiedragers voor elke student beschikbaar zijn (aanvraagdossier pag. 29).

Overwegingen

Het panel heeft door de documentatie en gesprekken zicht kunnen krijgen op de materiële voorzieningen die Hogeschool NCOI ter beschikking stelt voor de bachelor, zoals infrastructuur en netwerkbeheer van de elektronische leeromgeving. Tijdens de site visit werd een korte presentatie gegeven: een introductie Hogeschool NCOI en rondleiding e-Connect/Olympus. Met behulp van Olympus kunnen onder andere de inschrijvingen, opleidingsplanningen, examen- en cijferadministratie en evaluaties georganiseerd en gevolgd worden. Het panel is van mening dat deze voorzieningen voldoende kwaliteit bieden. Er wordt door Hogeschool NCOI geen aparte managementsimulatiesoftware (zoals ERP of WMS) ter beschikking gesteld, maar dat wordt door docenten (en studenten) niet als een gemis ervaren en door hen goed gemotiveerd waarom dit niet het geval is. Specifieke ondersteunende software is veelal op de eigen werkplek aanwezig en/of er vindt onderlinge uitwisseling plaats. Desalniettemin is het panel van mening dat Hogeschool NCOI er goed aan doet dit aspect meer aandacht te geven, bijvoorbeeld via een eigen demo-systeem.

Samenvattend oordeelt het panel dat de door Hogeschool NCOI geboden faciliteiten voldoende mogelijkheden bieden voor het onderwijs van de bachelor Logistiek en Economie. De beoogde huisvesting en materiële voorzieningen zijn daarmee toereikend voor de realisatie van het programma.

Conclusie: voldoende

4.4.2 Standaard 12

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Werkende mensen die naast een baan en een sociaal leven studeren hebben volgens NCOI behoefte aan een goede informatievoorziening en begeleiding. Dit wordt ondermeer bereikt met behulp van e-Connect, de digitale leer- en informatieomgeving. E-Connect ondersteunt de student gedurende de hele opleiding en heeft twee basisfuncties (aanvraagdossier pag. 30):

Informatievoorziening bestaande uit:

- data, tijdstippen en locaties van lessen en (her)examens;
- studievoortgangsregistratie; behaalde examens inclusief resultatenoverzicht;
- documentatie zoals de onderwijs- en examenregeling en de regeling examencommissie.

Online leeromgeving:

- de inhoud van het programma, (voorbereidings)opdrachten en ondersteunende literatuur en artikelen;
- informatie over de vorm en de inhoud van de examens;

- een platform om kennis te delen.

Een 'activity monitor' zorgt hierbij dat studenten bij wijzigingen per e-mail een melding krijgen. Hogeschool NCOI kan met de monitor ook een vinger aan de pols houden en indien nodig een studievoortgangsgesprek met een studieadviseur voorstellen.

De student krijgt vanuit verschillende rollen individuele begeleiding en ondersteuning.

- De docent is tijdens de module de inhoudelijke vraagbaak voor de student voor vakspecifieke vragen tijdens de bijeenkomsten en in de online leeromgeving (OLO).
- Iedere student krijgt een vaste studieadviseur voor vragen over studievoortgang, studiekeuze en -advies, studieovertraging of tijdelijke onderbreking van de studie.
- De portfoliobegeleider ondersteunt het leerproces van de student, zowel op de werkplek als via e-mail, e-Connect en telefoon. Hij/zij overlegt met de portfoliobegeleider bij studieovertraging en onderhoudt het contact met de praktijkbegeleider/stagebegeleider.
- De praktijkbegeleider, veelal een ervaren leidinggevende of een senior medewerker, ondersteunt het leerproces van de student vanuit de werkkring en treedt faciliterend op als de student de opdrachten niet op de eigen werkplek uit kan voeren.
- De vakinhoudelijke afstudeerbegeleider ondersteunt de student tijdens het onderzoek en het schrijven van de scriptie en treedt tevens op als tweede beoordelaar bij de verdediging.

Overwegingen

Voorafgaand aan de site visit kreeg het panel de mogelijkheid om de online leeromgevingen van de modules van het eerste jaar te beoordelen. Deze digitale leeromgevingen zien er goed uit en bezitten volgens het panel voldoende kwaliteit. Studenten beamen dit. Door de presentatie tijdens de site visit en de gesprekken met het management, (kern)docenten/ontwikkelaars en studenten heeft het panel tevens een goede indruk gekregen van studiebegeleiding en informatievoorziening. De cijfers en vorderingen van studenten worden zorgvuldig bijgehouden en er wordt adequaat gereageerd bij onvoldoende resultaten of vertraging. Het panel is van mening dat Hogeschool NCOI wat dat betreft een adequate organisatiestructuur kent. Het is duidelijk dat er nagedacht is over hoe deze doelgroep van werkende en volwassen studenten het beste bediend kan worden. De begeleiding door docenten en ondersteunend personeel is adequaat en studentvriendelijk. Een en ander bleek ook uit de positieve reacties van studenten.

Door het duale c.q. deeltijdkarakter van de opleiding bevinden de studenten zich de meeste tijd op hun eigen werkplek of thuis en moet veel van de begeleiding en ondersteuning dus 'op afstand' plaatsvinden. Het panel constateert dat internet en het speciaal ontwikkelde e-Connectsysteem zich hier goed voor lenen en de opleiding tevens in staat stellen om 'een vinger aan de pols' te houden. Studenten kunnen via Olympus en E-connect op elk moment van de dag hun studieresultaten raadplegen, aanvullende informatie zoeken en vragen stellen. Docenten kunnen reageren op vragen, opdrachten verstrekken, beoordelen en feedback geven. E-connect biedt ook de mogelijkheid van een forum. Studenten gaven aan dat de informatievoorziening via deze mogelijkheden goed verloopt en dat ze bovendien contact met elkaar hebben via eigen uitgewisselde emailadressen.

Ook bij deze standaard wil het panel de aanbeveling doen de informatievoorziening op de website ten aanzien van de studieduur (3 jaar!) en de verdeling van EC's over de vier studiejaar op korte termijn aan te passen (zie de overwegingen bij standaard 7). De getuigenissen op de website dienen tevens overeen te stemmen met de opleiding Logistiek

en Economie en niet met die van de eenjarige opleiding Logistiek Management. Momenteel wordt de indruk gewekt dat de opleiding eenvoudig naast andere bezigheden te volgen is, terwijl studenten zich daar niet in herkennen.

Samenvattend is het panel van mening dat de studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten de studievoortgang voldoende bevorderen en aansluiten bij de behoefte van studenten.

Conclusie: voldoende

4.5 Kwaliteitszorg

4.5.1 Standaard 13

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

Het kwaliteitszorgsysteem van Hogeschool NCOI is volgens het aanvraagdossier (pag. 31) gecertificeerd volgens ISO-normen en gebaseerd op gestandaardiseerde processen en vastgestelde kwaliteitsdoelstellingen, waardoor een controleerbare PDCA (plan-do-check-act)-cyclus ontstaat. Rendementen en staf-studentratio's kunnen continu uit het centrale managementsysteem gehaald worden, evenals evaluatiegegevens over het programma, het personeel, voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties. Een verbetermatrix biedt zicht op lopende kwaliteitsprojecten.

De jaarlijkse streefdoelen worden door de afdelingsmanagers vertaald in KPI's (kritieke prestatie indicatoren) voor iedere afdeling en iedere medewerker. Voor 2013 zijn de volgende doelen vastgesteld:

- Een afstudeerpercentage van 70% binnen de nominale studieduur plus 1 jaar.
- Het aantal beroepszaken is maximaal 5 per jaar.
- De gemiddelde tevredenheid van studenten:
 - o over docenten is minimaal 8,0 (10-puntsschaal);
 - o over de dienstverlening is minimaal 8,0;
 - o over de organisatie van het examen is minimaal 8,0;
 - o over de leslocaties is minimaal 7,5;
 - o over het studiemateriaal is minimaal 7,0;
 - o over de inhoud van het examen is minimaal 7,0;
 - o over het resultaat van het examen is minimaal 7,0.

De beoogde eindkwalificaties worden volgens Hogeschool NCOI onder meer geborgd op de volgende wijze (aanvraagdossier pag. 32):

- Toezicht examencommissie;
- Toezicht werkveldcommissie;
- Bespreken ondersteuning door (portfolio)begeleider.
- Beoordeling door aangewezen en getrainde examinatoren.
- Frequente kalibreersessies (interbeoordelaarsbetrouwbaarheid).
- Vastgelegde examenontwikkelprocedures.
- Vastgelegde beoordelingscriteria en -formulieren.
- Inhoudelijke verantwoording naar (inter)nationale standaarden.
- Qua niveau verantwoording naar de Dublin descriptoren.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat Hogeschool NCOI met behulp van het structurele kwaliteitszorgsysteem en de beheersing ervan via het plannings- en informatiesysteem Olympus voorziet in een adequaat en werkbaar systeem van interne kwaliteitszorg. Uit de evaluaties en de gesprekken blijkt dat de algemene tevredenheid van studenten, docenten en het werkveld over de kwaliteit van de geboden opleiding goed te noemen is. Studenten gaven tijdens de site visit aan dat er naar hen geluisterd wordt. Eventuele klachten en/of verbeteringen ten aanzien van het onderwijs kunnen daardoor correct en snel worden afgehandeld of geïmplementeerd. De opgestuurde verbetermatrix laat zien dat op allerlei niveaus en onderdelen van NCOI-opleidingen probleemstellingen en actieplannen van aanpak worden geformuleerd. Hierbij wil het panel echter opmerken dat het SMART-principe voor het opstellen en controleren van doelstellingen onvoldoende is toegepast, aangezien het belangrijke element 'Tijdgebonden' in het overzicht grotendeels ontbreekt. Het panel adviseert de opleiding dat kwaliteitsaspect beter te borgen.

Het werkveld geeft aan dat de huidige logisticus een hoger niveau moet hebben vergeleken met vroeger. Men moet het werkterrein kunnen overzien en op tactisch en operationeel niveau kunnen functioneren. Strategische ontwikkelingen moeten begrepen worden en indien nodig worden vertaald en geïmplementeerd naar en op de werkvloer. Dat betekent echter eveneens dat bijvoorbeeld het niveau van de praktijkbegeleiders van studenten voldoende hoog moet zijn om daaraan te kunnen voldoen. Het panel adviseert de opleiding dan ook dat kwaliteitsaspect zorgvuldig te toetsen en borgen.

Samenvattend is het panel van mening, met in achtneming van bovenstaande aanbevelingen, dat Hogeschool NCOI voor de opleiding hbo-bachelor Logistiek en Economie beschikt over een adequaat en werkbaar systeem van interne kwaliteitszorg, waarbij mede aan de hand van toetsbare streefdoelen en periodieke evaluaties verbetermaatregelen kunnen worden getroffen.

Conclusie: voldoende

4.5.2 Standaard 14

Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

Volgens het aanvraagdossier worden verschillende belanghebbenden structureel en regelmatig bij de kwaliteitszorg betrokken (aanvraagdossier pag. 32-33):

- De examencommissie: borging en steekproeven (3x per jaar en op aanvraag).
- Studenten: evaluatie van elke module en examen (docent, materiaal enz.) en opleidingsvertegenwoordiging.
- Docenten: evaluatie van modules, voortgangsgesprekken en vakgroepoverleggen.
- Alumni: via een enquête 1 jaar na afstuderen.
- Beroepenveld: de werkveldcommissie adviseert over trends en actualiteit (2x per jaar) en kijkt tevens naar de resultaten van afstudeeropdrachten.
- Medewerkers: evaluaties en overleg (hele jaar door).

Overwegingen

Het panel stelt vast dat medewerkers, (kern)docenten/ontwikkelaars, de portfoliobegeleider en studieadviseur, studenten, praktijkbegeleiders en het beroepenveld actief bij de interne kwaliteitszorg betrokken worden. Dit gebeurt op een gestructureerde wijze via evaluaties en overleg op basis van het kwaliteitszorgsysteem. Tijdens de site visit werd eveneens duidelijk dat feedback ook ongestructureerd plaatsvindt. Studenten en docenten overleggen met elkaar tijdens en na de lessen; (kern)docenten/ontwikkelaars, het opleidingsmanagement en het werkveld komen elkaar regelmatig tegen tijdens allerlei bijeenkomsten in het land. Hierdoor vindt voortdurend uitwisseling plaats en kunnen inhoudelijke kwaliteitsaspecten van de opleiding aan de orde komen. Docenten geven aan dat de werkveldcommissie en het kernteam heel strikt functioneren en dat je daar niet 'omheen' kan.

Het panel is onder de indruk van de kwaliteit van de werkveldcommissie met name ten aanzien van inbreng en betrokkenheid. De leden beschikken over jarenlange (inter)nationale ervaring op het gebied van logistiek en/of economie. Ze hebben constructief meegewerkt aan de opzet van de opleiding en hebben daardoor de oriëntatie en inhoud van het programma voor een belangrijk deel positief kunnen beïnvloeden. De leden zijn zeer gemotiveerd om actuele bijdragen te leveren aan de verdere ontwikkeling en continuering van de bachelor. Aangezien de werkplek bij deze opleiding een cruciale rol vervult wil het panel bij deze standaard de aanbeveling doen om te zijner tijd in de werkveldcommissie tevens een ervaren praktijkbegeleider op te nemen.

Alumni zijn voor deze startende opleiding uiteraard nog niet aanwezig, maar zijn wel opgenomen in het kwaliteitssysteem. Aangegeven wordt dat alumni via een enquête 12 maanden na het afstuderen benaderd zullen worden om zich uit te spreken over de toepassingsmogelijkheden en eventuele herijking van de kwalificaties van de opleiding.

Conclusie: voldoende

4.6 Toetsing

4.6.1 Standaard 15

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Hogeschool NCOI heeft haar visie op het toetssysteem vastgelegd in de notitie 'toetsbeleid' (aanvraagdossier pag. 35). Hierin worden twee functies van toetsing en examinering onderscheiden:

- Bevorderen van het leerproces: formatieve beoordeling (feedback) door de docent, portfolio- en werkplekbegeleider..
- Geven van informatie over de studievoortgang: summatieve beoordeling van de leerdoelen en eindkwalificaties door de beoordelaars en examencommissie.

Uitgegaan wordt van een globale beoordelingssystematiek waarbij aan de student een heldere opdracht wordt verstrekt, inclusief een beperkte set criteria waaraan de opdracht moet voldoen. De beoordelaar geeft een cijfer gebaseerd op het totaaloordeel en onderbouwt aan de hand van de criteria. Afstemming over de beoordeling vindt plaats tijdens kalibreersessies. Het toetsbeleid is vastgelegd in de onderwijs- en examenregeling, de regeling examencommissie en handleidingen/instructies.

Het kernteam stelt op basis van de leerdoelen per module een concept toetsplan op en legt dit ter goedkeuring voor aan de examencommissie. Op deze wijze wordt volgens Hogeschool NCOI de dekking van eindkwalificaties en algemene leerdoelen door verschillende en aanvullende vormen van toetsing geborgd. De examens worden ontwikkeld door deskundigen en meelezers op basis van toetsmatrijzen en een examenontwikkelinstructie (aanvraagdossier pag. 36).

Er worden verschillende toets- en examenvormen gehanteerd:

- Schriftelijk: vragen afgeleid van de leerdoelen van een module.
- Mondeling: vragen afgeleid van de leerdoelen van een module (bijvoorbeeld de module Effectief communiceren)
- Moduleopdracht: een probleem/opdracht binnen de eigen organisatie vaststellen en uitwerken. De beoordeling geschiedt door onafhankelijke beoordelaars.
- Eindopdracht: gericht op het aanbrengen van samenhang van alle modules in een bepaalde fase. Ook hier wordt beoordeeld door onafhankelijke beoordelaars.
- Portfolio: beoordelen en feedback geven van prestaties, vorderingen en reflecties van de student in de werkomgeving door de portfoliobeoordelaar
- Afstudeeropdracht: inhoudelijke onderzoeksoopdracht qua niveau en oriëntatie afgestemd op de eindkwalificaties. De beoordeling wordt gedaan door de afstudeerbegeleider en de afstudeerbeoordelaar (vier-ogen principe).

De beoordeling geschiedt aan de hand van antwoordmodellen (schriftelijke examens) en/of beoordelingscriteria door de toetscommissie (subcommissie van de examencommissie) of examinatoren (bij mondelinge examens en opdrachten). Beoordelaars worden volgens Hogeschool NCOI zorgvuldig geselecteerd, geïnstrueerd en getraind (aanvraagdossier pag. 37).

Overwegingen

Het panel heeft met betrekking tot de toetsing het aanvraagdossier, de extra opgestuurde documentatie en het ter beschikking gestelde lesmateriaal ten behoeve van het theoretische en praktische onderwijs kunnen bestuderen: examenopgaven, antwoordmodellen, portfolio-opdrachten en beoordeling, toetsmatrijzen, antwoordmodellen, wegingsfactoren en de examenontwikkelinstructie. Op grond van deze informatie en de gesprekken met (kern)docenten/ontwikkelaars, studenten en leden van de examen- en toetscommissie kon een gedegen beeld van het programma en het daarbij horende toetsbeleid worden verkregen.

Waardering is er voor de scheiding tussen begeleiden/doceren en beoordelen, de kalibreersessies, de training van beoordelaars/examinatoren, het gebruik van proefexamens en verschillende vormen van formatieve en summatieve toetsing. Tijdens de site visit werd door de examencommissie opgemerkt dat het steeds verder aanscherpen en verhogen van het opleidingsniveau en de daarmee samenhangende toetsingen belangrijke kerntaken zijn. Dit gebeurt onder meer door steekproeven en kalibreersessies. Uitgegaan wordt van een algemene basiskwaliteit, maar de bachelor moet “steeds beter en de beste worden”. Zo is de implementatie en borging van onderzoek verbeterd door meer kerndocenten van niveau bij de opleiding te betrekken, een nieuw boek met onderzoeksvaardigheden te ontwikkelen/in te voeren en lectoren bij Hogeschool NCOI aan te stellen. Aanstelling van lectoren is al gerealiseerd voor de masteropleidingen en is gepland voor de bacheloropleidingen. Bij het verlenen van vrijstellingen wordt zorgvuldig beoordeeld of de eindkwalificaties en leerdoelen voldoende worden afgedekt en of het hbo-bachelorniveau is

bereikt qua literatuur en onderwerp. Volgens de examencommissie moet dat voor minimaal 80% aangetoond kunnen worden. Plagiaat wordt bestreden en gecontroleerd door middel van anti-plagiaat software, vraaggesprekken met docenten en begeleiders over de (eind)opdrachten en de zorgvuldige en kritische evaluatie tijdens de verdediging van de eindschrijving.

Het panel heeft begrepen dat de voor de opleiding belangrijke portfolio-opdrachten vooral door middel van feedback en formatief worden beoordeeld. Na afloop van het eerste jaar wordt bij voldoende resultaat 6 EC toegekend en op het eind van de studie de resterende 48 EC. Het panel is van mening dat deze 'globale beoordelingssystematiek' op zich goed kan functioneren, maar adviseert Hogeschool NCOI ook het tweede en derde jaar af te sluiten met een beoordeling van de kwaliteit van de portfolio-opdrachten en de toekenning van daarmee samenhangende EC's. Studenten krijgen daardoor meer zekerheid over het afgelegde studietraject en lopen niet het risico op het eind nog opdrachten in te moeten halen of over te moeten doen.

Het geheel overziend oordeelt het panel dat de opleiding - met in achtneming van bovenstaande aanbeveling - beschikt over een adequaat systeem van toetsing waarmee de eindkwalificaties en leerdoelen voldoende beoordeeld en geborgd kunnen worden.

Conclusie: voldoende

4.7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

4.7.1 Standaard 16

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.

Bevindingen

Het aanvraagdossier geeft aan dat de financiële situatie van Hogeschool NCOI met de directeur van de NVAO is besproken: er zijn voldoende (financiële) middelen beschikbaar om de opleiding te ontwikkelen, te accrediten en te laten uitvoeren. Dat wordt nog bevestigd door nieuwere financiële gegevens, die Hogeschool NCOI vertrouwelijk aan de NVAO beschikbaar heeft gesteld. Met betrekking tot de afstudeergarantie wordt aangegeven dat in de onderwijs- en examenregeling is bepaald dat de geldigheidsduur van het resultaat van een met goed gevolg afgelegd examen zes jaar geldig is (aanvraagdossier pag. 39).

Overwegingen

Het panel is van mening, op basis van de informatie in het aanvraagdossier en de gevoerde gesprekken, dat Hogeschool NCOI een efficiënte organisatie biedt met een goede reputatie en voldoende financiële middelen. Wat betreft faciliteiten maakt de opleiding grotendeels gebruik van bestaande voorzieningen, hetgeen betekent dat in dat verband slechts geringe aanvullende investeringen nodig zijn.

Samenvattend heeft het panel voldoende vertrouwen dat Hogeschool NCOI in staat is de investeringen voor de nieuwe hbo-bachelor Logistiek en Economie op te brengen en de garantie te bieden dat studenten hun opleiding volledig kunnen doorlopen.

Conclusie: voldoende

4.8 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding

De bachelor Logistiek en Economie wordt op alle 16 standaarden met een voldoende beoordeeld. Hogeschool NCOI heeft zich voor deze nieuwe opleiding gedegen georiënteerd op het beroepsdomein, de arbeidsmarkt en het werkveld. De beoogde eindkwalificaties en leerdoelen voldoen (inter)nationaal goed qua inhoud, niveau en oriëntatie. Belangrijke onderdelen van het programma zoals inhoud, vormgeving en studeerbaarheid bieden genoeg mogelijkheden en garantie om de eindkwalificaties te bereiken; (kern)docenten en begeleidend personeel bezitten de juiste inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische kwaliteit. De opleiding zal kunnen profiteren van de inbreng van de ervaren en betrokken werkveldcommissie. De voorzieningen, studiebegeleiding en informatievoorziening zijn toereikend en Hogeschool NCOI beschikt over een adequaat systeem van interne kwaliteitszorg en toetsing.

Naast deze positieve beoordeling op alle standaarden worden ook aanbevelingen/adviezen geformuleerd, die de kwaliteit van deze bachelor Logistiek en Economie volgens het panel verder kunnen optimaliseren (zie hieronder).

De kwaliteit van de nieuwe opleiding is voldoende.

4.9 Aanbevelingen

Het panel beveelt aan:

- Tijdig zorg te dragen voor ervaren opvolgers van kerndocenten en werkveldcommissieleden aangezien die een cruciale rol vervullen met betrekking tot inhoud, actualiteit en oriëntatie van het programma.
- Nog nadrukkelijker te expliciteren hoe de ontwikkeling in het bewaken van het kwaliteitsniveau van de werkplek en van de praktijkbegeleiders gelijke tred houdt met de almaar voortschrijdende verhoging van het niveau van de beroepspraktijk in dit domein.
- Op korte termijn voorlichting en informatievoorziening ten aanzien van studieduur en EC-verdeling over de vier studiejaren te verbeteren, met name op de website.
- Het SMART-principe voor het opstellen en controleren van doelstellingen volledig toe te passen en beter te borgen, aangezien het belangrijke element 'Tijdgebonden' in de verbetermatrix grotendeels ontbreekt.
- In de werkveldcommissie tevens een ervaren praktijkbegeleider op te nemen.
- Ook het tweede en derde jaar af te sluiten met een beoordeling van de kwaliteit van de portfolio-opdrachten en toekenning van daarmee samenhangende EC's.
- Managementsimulatiesoftware (zoals ERP of WMS) meer aandacht te geven, bijvoorbeeld via een eigen demo-systeem.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	V
2 Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk	V
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	V
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	V
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten	V
	6. Het programma is studeerbaar	V
	7. De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma	V
3 Personeel	8. De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid	V
	9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma	V
	10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma	V
4 Voorzieningen	11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma	V
	12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten	V
5 Interne kwaliteitszorg	13. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen	V
	14. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken	V
6 Toetsing	15. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing	V
7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	16. De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar	V
Algemene conclusie		V

V = voldoende O = onvoldoende

Bijlage 1: Samenstelling panel

Voorzitter:

R. Hendrix

Ralph Hendrix heeft ruim 13 jaar ervaring als (Onder) Officier Logistiek bij de Koninklijke Landmacht. Gedurende deze periode heeft hij in verschillende internationale en nationale functies geopereerd waaronder ook twee uitzendingen naar buitenlandse missiegebieden voor de VN en NAVO. Sinds 2001 heeft hij defensie verruimt voor het bedrijfsleven en werkte hij in verschillende functies bij grote internationale logistieke dienstverleners waar hij als (regio)eindverantwoordelijke internationale en marktleidende klanten heeft gediend. Sinds ruim twee jaar is Ralph werkzaam bij Iron Mountain waar hij de functie van Operationeel Directeur Benelux vervult. Naast zijn werkzaamheden is Ralph ook verbonden aan de Avans Hogeschool waar hij gastdocent Supply Chain Management is en heeft hij inmiddels twee accreditaties als “werkvelddeskundige” en één als “voorzitter” mogen doorlopen.

Leden:

– **Ing. R. Meylaers MSc**

Raf Meylaers is industrieel ingenieur elektromechanica en behaalde daarnaast ook een master industrieel beleid aan de Katholieke Universiteit Leuven en een master logistiek management aan de Vlaamse Ingenieurs Kamer. Binnen de hogeschool Thomas More Kempen is hij naast docent warehouse management, ERP en arbeidsanalyse ook opleidingscoördinator van de professionele bachelor in logistiek en verantwoordelijke voor de leerlijn logistiek binnen de professionele bachelor bedrijfsmanagement. Hij is auteur van de business games TopShoe, JIT-Flight en MyDC. Als projectmanager is hij betrokken bij de opstart van het LiTC (Logistiek Innovatie en Training Centrum).

– **T. J. Bonsing MSc BA**

Thierry Bonsing volgde aansluitend op de hbo-bachelor opleiding Bedrijfseconomie de opleiding Bedrijfskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Vanaf 1997 is hij achtereenvolgens werkzaam geweest in het bedrijfsleven als logistiek ERP-consultant, manager van een kenniscentrum in de afvalbranche en als kwaliteitsmanager bij een privaat-publieke aanbieder van executive managementopleidingen. Daarnaast heeft hij meer dan 10 jaar ervaring als logistiek docent/adviseur bij diverse Nederlandse hogescholen, momenteel onder andere als lecturer Supply Chain Management binnen de International Business School van Hanzehogeschool Groningen. Hij heeft nu in totaal in drie verschillende visitatiecommissies de rol van “domeinddeskundige” vervuld.

– **J.E. Schijf BSc** (student-lid).

Jennifer Schijf is student in de researchmaster Educational Sciences aan de Universiteit van Amsterdam. Zij heeft brede ervaring in universitair medezeggenschap. Ook was zij student-lid van het bestuur van het onderwijsinstituut Child Development and Education van de UvA. Momenteel werkt zij als trainer voor een trainingsbureau dat gespecialiseerd is in medezeggenschap.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door Fred Mulder, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en Henk Tubbing, Mabis, secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie op 9 december 2013

Locatie: BCN Utrecht (eigen locatie van NCOI), Daltonlaan 100, 3584 BJ UTRECHT

Programma:

08.15 – 09.30 uur	<i>Ontvangst en voorbereiding panel (besloten)</i>
09.30 – 10.00 uur	Sessie 1 - gesprek faculteitsbestuur en onderwijsinstituut (inclusief introductie Hogeschool NCOI en rondleiding e-Connect/Olympus) ▪ Dhr. Prof. dr. Anton Cozijnsen, directeur Onderzoek en Internationalisering ▪ Mw. mr.drs. Irith Kist bc, manager Kwaliteit en Erkenningen ▪ Mw. drs. Irma Kolkman, kwaliteitsmanager, voorzitter examencommissie domein Bedrijfskunde ▪ Mw. José Smit BBA, manager Hogeschool NCOI
10.00 – 10.15 uur	<i>Korte pauze (besloten)</i>
10.15 – 11.00 uur	Sessie 2 - gesprek opleidingsmanagement ▪ Mw. José Smit BBA, manager Hogeschool NCOI ▪ Mw. drs. Iñez Smit, kwaliteitsmanager ▪ Dhr. Marijn de Boer MSc., opleidingsmanager Hogeschool NCOI ▪ Dhr. Bernhard Vroom EMLog, kerndocent ▪ Dhr. Ir. Wout Verwoerd, kerndocent
11.00 - 11.15 uur	<i>Korte pauze (besloten)</i>
11.15 - 11.45 uur	Sessie 3 – gesprek vertegenwoordigers werkveld (werkveldcommissie voorheen denktank/Raad van Advies) en werkplekbegeleiders • Dhr. Ir. Hessel Visser, lid werkveldcommissie • Dhr. Peter Roerig BEc , lid werkveldcommissie • Dhr. Raymond Cools EMLog, lid werkveldcommissie • Dhr. Fred Krijnen MBA, lid werkveldcommissie • Dhr. Rob Fleuren, werkplekbegeleider student Kars van den Bongard, tel. bereikbaar
11.45 - 12.00 uur	<i>Korte pauze (besloten)</i>
12.00 – 13.00 uur	Sessie 4 – gesprek docenten • Dhr. Bernhard Vroom EMLog, kerndocent • Dhr. Ir. Ruud van der Lans • Dhr. drs. Jan Eskens

	• Dhr. Kees van den Berg MBA • Mw. Carolien van de Lagemaat EMlog • Dhr. Robert Korsloot
13.00 -13.45 uur	Lunch (besloten)
13.45 - 14.45 uur	Sessie 5 – gesprek studenten • Dhr. Jeroen Groot, dual, 1e fase van de opleiding • Dhr. Marco Slingerland, dual, 1e fase van de opleiding, tel. bereikbaar • Dhr. Dirk-Jan de Bruijn, dual, 1^e fase van de opleiding, tel. bereikbaar • Dhr. Kars van den Bongard, dual, 1^e fase van de opleiding, tel. bereikbaar
14.45 - 15.00 uur	Korte pauze (besloten)
15.00 – 15.45 uur	Sessie 6 – gesprek vertegenwoordigers kwaliteitszorg en examencommissie • Dhr. Prof. dr. D. Jan Eppink, voorzitter Academic Board • Dhr. Justus van Ebbenhorst Tengbergen BBA, voorzitter centrale examencommissie, kwaliteitsmanager • Mw. drs. Irma Kolkman, kwaliteitsmanager, voorzitter examencommissie domein Bedrijfskunde • Dhr. drs. Peter Schenkeveld MBA, lid examencommissie • Dhr. Steven Hol, lid toetscommissie
15.45 - 16.30 uur	Overleg panel
16.30 - 17.00 uur	Sessie 7.a - studieadviseur en portfoliobegeleider ▪ Mw. drs. Femke Vissers, studieadviseur ▪ Dhr. Ir. Bob van Halteren, portfoliobegeleider
16.30 – 17.00 uur	Sessie 7.b - (Eventueel) tweede gesprek vertegenwoordigers opleidingsmanagement over onderwerpen die additionele uitleg behoeven
17.00 - 18.15 uur	Overleg panel (besloten) – oordeelsvorming aan de hand van het doorlopen van het beoordelingsformulier
18.15 uur	Korte terugkoppeling door panelvoorzitter naar opleiding

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Aanvraagdossier ten behoeve van de uitgebreide toets nieuwe opleiding hbo-bachelor Logistiek en Economie, Hogeschool NCOI juli 2013, inclusief 7 bijlagen.

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- CV's docenten
- Studietoeken
- Readers
- Onderwijs- en Examenregeling
- Portfolio en portfolioegeleiding
- Eindopdracht fase 1
- Mondelinge examens fase 1
- Schriftelijke examens fase 1
- Modules Online Leeromgeving fase 1
- Instructie examenbeoordelaars
- Moduleopdrachten fase 1
- Instructies van (eind)opdrachten en verslagen
- Toetsmatrizen
- Verbetermatrix
- Map 1: Onderwijsbeleidsplan en toetsing
- Map 2: onderzoek
- Map 3: Personeel
- Map 4: Voorzieningen
- Map 5: Voorzieningen studenten met functiebeperking
- Map 6: Kwaliteitszorg
- Map 7 Verslaglegging relevante commissies / stakeholders
- Map 8 Handboeken en overig studiemateriaal

Overige documenten

- Per email op 5 december 2013
 - o Informatie vooraf op vragen van Panel
 - o Van eindkwalificaties tot leerdoel BA Logistiek en Economie
 - o 9.1 Verbetermatrix.xlsx
 - o 9.3 Examenontwikkelinstructie snel aan de slag
 - o 9.2 Beleidsplan toetsing en examinering V0.9
 - o 13.1 Kaders fase 2 HBO Bachelor Logistiek en Economie
 - o 12.1 Online Leeromgeving Portfolio BA Logistiek en Economie
 - o 10.1 Studenthandleiding eindschrijving HBO 2013-2014

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

ba	bachelor
ECTS	European Credit Transfer System
hbo	hoger beroepsonderwijs
ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
wo	wetenschappelijk onderwijs
etc. in alfabetische volgorde	

Het paneladvies is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op uitgebreide toetsing van de nieuwe opleiding hbo-bachelor Logistiek en Economie van de Hogeschool NCOI.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 30
F 31 70 312 23 01
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer 002010